

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Освітня програма	40058 Середня освіта (Історія)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40058
Назва ОП	Середня освіта (Історія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.03 Історія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Мельник Роман Петрович, Ткачук Дмитро Геннадійович, Дроздов Віктор Володимирович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	08.04.2021 р. – 10.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП https://drive.google.com/file/d/1NEV6bZ1-_xX5fZQpce2_xnaSrtS79c_8/view

Програма візиту експертної групи <https://drive.google.com/file/d/1bz0njCTR3WohGp6n57uaYuw4ADZn3QLS/view>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Аналіз звіту про самооцінювання, вивчення документації та проведення акредитаційної експертизи в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (далі – ЗВО) дають підстави експертній групі вважати, що освітня програма «Середня освіта (Історія)» (далі – ОП) відповідає критеріям акредитації, але присутні окремі слабкі сторони та недоліки, що є несуттєвими. Експертна група встановила, що відбувся процес удосконалення ОП після внесення змін у 2020 р., який був ініційований гарантом ОП та здійснювався із врахуванням потреб і рекомендацій зацікавлених сторін. Загалом, освітня діяльність відповідає студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи, а зміст ОП забезпечує виконання поставлених цілей та програмних результатів навчання. Кадровий потенціал, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення ОП сприяють провадженню освітньої діяльності на високому рівні, а здобувачам вищої освіти надається освітня, консультативна, психологічна та соціальна підтримка. Проте ЗВО доцільно запровадити під час провадження освітньої діяльності більш прозорі механізми реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, чітко визначити в нормативних положеннях та забезпечити систематичне залучення стейкхолдерів до процедур моніторингу та перегляду ОП, оновити підходи до атестації, створити умови для участі здобувачів у програмах академічної мобільності тощо.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. Цілі та програмні результати навчання сформульовані чітко й визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, а також узгоджені зі Стратегією ЗВО. 2. Пропозиції стейкхолдерів бралися до уваги при оновленні ОП у 2020 р., деякі процедури залучення зацікавлених сторін до реалізації та перегляду даної ОП, зокрема участь роботодавців у складі робочої групи, є позитивною практикою. 3. Зміст ОП, зокрема перелік обов'язкових компонентів, їхня взаємопов'язана структура, обсяг практичної підготовки дають можливість у повній мірі досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. 4. Велика увага в освітній діяльності приділяється оволодінню здобувачами вищої освіти соціальних навичок. 5. Документально врегульовані правила та процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, а також отриманих у неформальній освіті. 6. У навчально-методичному забезпеченні освітніх компонентів надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. 7. ЗВО забезпечує поєднання здобувачами освіти навчання та досліджень під час реалізації ОП, а залучення студентів до різних видів наукової діяльності є позитивною практикою. 8. Форми контрольних заходів, критерії оцінювання та процедури оскарження результатів є чіткими та прозорими, а здобувачі вищої освіти можуть впливати на освітній процес через опитування щодо задоволеності змістом та методами навчання й викладання. 9. Політика академічної доброчесності та процедури її дотримання чітко визначені в нормативних документах ЗВО. 10. Висока академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників, що задіяні під час викладання навчальних дисциплін ОП, дозволяє в повній мірі досягти запланованих програмних результатів навчання. 11. У ЗВО створені механізми стимулювання викладачів до удосконалення викладацької майстерності й активності у науковій діяльності. 12. Сучасна матеріальна база ЗВО, надання всебічної освітньої, організаційної та консультативної підтримки створюють передумови для досягнення програмних результатів навчання, а наявність психологічної служби та Ресурсного центру з інклюзивної освіти є позитивною практикою. 13. Процедури розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм чітко врегульовані в нормативних положеннях. 14. Відбувається удосконалення інституційних механізмів забезпечення якості вищої освіти, зокрема створення відділу забезпечення якості вищої освіти в ЗВО та навчально-методичної комісії в інституті. 15. ЗВО має повний перелік документів, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, а також достатню інформацію про ОП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Недоліки, що не є суттєвими: 1. Недостатні обсяги освітніх компонентів для досягнення іншомовних компетентностей здобувачів вищої освіти. Рекомендуємо збільшити обсяги дисципліни «Іноземна мова (General English)», а також запровадити дисципліни, які викладаються іноземною мовою. 2. Відсутність спрямованості атестації здобувачів на перевірку відповідності деяких результатів навчання вимогам ОП. Варто уніфікувати форми атестації, оновити завдання атестаційного екзамену. Слабкі сторони: 1. Відсутність у нормативних положеннях чітких механізмів і процедур залучення стейкхолдерів до розроблення, реалізації та перегляду освітніх програм. Слід розробити відповідні процедури, як приклад, утворення постійних рад для окремих спеціальностей. 2. В описі ОП відсутня предметна область. Доцільно також відкоригувати цілі та програмні результати навчання для ОП 2019 р. 3. Наявність непрозорих механізмів реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та обмежень у навчальному плані щодо вибору дисциплін у зв'язку з прив'язаністю до кредитного обсягу. Рекомендуємо розширити можливості реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, запровадити прозорі механізми вибору навчальних дисциплін, зокрема за допомогою електронних систем. 4. Варто збалансувати навчальне навантаження студентів за семестрами, чітко визначити співвідношення тижневого навантаження та кредитного обсягу практики. 5. Здобувачі вищої освіти не обізнані й не користуються можливостями академічної мобільності та неформальної освіти. Рекомендуємо посилити діяльність щодо популяризації участі у програмах академічної мобільності через проведення тренінгів, круглих столів і воркшопів. 6. Незважаючи на оновлення навчально-методичного забезпечення, в силабусах

зустрічаються застарілі навчальні видання, в тому числі для дисциплін педагогічного профілю. 7. Часткове залучення фахівців-практиків до аудиторних занять. Варто налагодити співпрацю з вчителями-практиками в контексті системного викладання дисциплін педагогічного спрямування та методик викладання. 8. Відсутність чіткої та прозорої системи рейтингування науково-педагогічних працівників. Варто визначити відповідні критерії оцінювання у нормативних положеннях та оприлюднювати результати рейтингового оцінювання на веб-сайті ЗВО. 9. Відсутність у навчальному корпусі інституту достатніх умов для осіб з особливими освітніми потребами. 10. Відсутність у ЗВО локального нормативного документу, який регулює організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу. 11. Відсутність ефективної системи моніторингу кар'єрного шляху випускників на рівні ЗВО. 12. Слід конкретизувати політику якості ЗВО та окремі процедури забезпечення якості в нормативних положеннях. 13. Відсутність у відкритому доступі інформації із пропозиціями стейкхолдерів до проекту ОП щодо її покращення.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Оцінюючи ОП, слід зазначити, що у 2020 р. відбулися суттєві зміни у формулюванні її цілей, компетентностей та програмних результатів навчання (зміни до ОП у 2019 р. стосувалися лише її змісту). В цілому, експертна група засвідчила процес удосконалення формулювання цілей в ОП, які є достатньо чіткими та відповідають спеціальності. Певних змін в ОП зазнали визначення основного фокусу й особливостей програми. Зокрема, у фокусі ОП 2017 р. (https://drive.google.com/file/d/1YFxoWPe6HtM1bl_rC5xZqPXq-aPZdOlg) вказується про опанування не лише знань і навичок у галузі історії, професійної педагогіки та методики навчання, а й додаткових знань і навичок у галузі правознавства, українознавства та краєзнавчо-туристичної роботи. Це пов'язано з тим, що в ОП 2017 р. передбачалося поєднання з додатковою спеціалізацією за вибором: «правознавство», «українознавство», «краєзнавчо-туристична робота» (в ОП 2019 р. (<https://drive.google.com/file/d/1MncnEYIP5ymRMFUF-RmW-emjiPTh6CCg>) передбачалося вже дві додаткові спеціалізації: «правознавство» або «українознавство та краєзнавчо-туристична робота»). В ОП 2020 р. ці додаткові знання та навички вже відсутні, як і можливість поєднання з додатковою спеціалізацією. Так само змінився акцент при визначенні особливостей ОП: у 2017 р. – наявність спеціалізацій правознавство, українознавство та краєзнавчо-туристична робота; у 2020 р. – «орієнтація на провідний європейський та світовий досвід у сфері освіти/педагогіки та історичної науки». Експертна група встановила, що цілі ОП, у цілому, узгоджуються зі стратегією університету (https://drive.google.com/file/d/oByJ_WEFXldX_Wjc2aFFsZogidW8), оскільки ЗВО позиціонує себе як провідний освітній, науковий та методичний центр регіону, серед завдань якого: участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави шляхом формування інтелектуальної еліти; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; поширення знань серед населення, підвищення освітнього й культурного рівня громадян тощо.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Процедури розроблення ОП регламентуються «Положенням про освітню програму та гаранта освітньої програми» (<https://drive.google.com/file/d/1XFUnjuvJkSaBHUpF3U74urxA9VrRrOfa>), проте форми залучення стейкхолдерів чітко не визначені. Експертна група встановила, що на момент розроблення ОП в 2017 р. ці процедури фактично не були задіяні, проте під час розроблення ОП 2020 р. були враховані позиції та потреби стейкхолдерів. При оновленні ОП у 2020 р. були взяті до уваги результати опитування студентів. Під час зустрічі зі студентами експертна група пересвідчилась, що відповідні опитування проводилися в онлайн-форматі. На веб-сайті ЗВО наявні посилання на анкети у форматі Google Forms (<https://bit.ly/2PKVI3H>), а на веб-сайті Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського (далі – Інститут) представлені результати цих опитувань (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/anketuvannya-2/>). Утім, пропозиції щодо збільшення обсягів вивчення іноземної мови в ОП 2020 р. враховані не були. Представники студентського самоврядування зазначили про їх участь на засіданнях кафедр під час розгляду ОП, зокрема голова студентської ради Інституту Ященко О.Р. повідомив, що пропонував збільшити обсяг педагогічної практики та кількості вибіркових дисциплін. На засіданні кафедри всесвітньої історії в червні 2020 р. були присутні випускники даної ОП Безугла А. та Олійник Л. (працюють співробітниками Інституту), які також висловлювали пропозиції щодо переліку вибіркових дисциплін. Також випускники підтвердили факт

проведення опитувань щодо якості ОП. Обговорення питань, пов'язаних з удосконаленням ОП, розглядаються під час щорічних зустрічей з випускниками, які традиційно проводяться наприкінці березня. Під час зустрічі з роботодавцями експертна група з'ясувала, що вони беруть активну участь у формулюванні цілей та програмних результатів навчання ОП. Роботодавці запрошувались на засідання кафедри, на яких вони пропонували посилити педагогічну складову ОП. Також позиції роботодавців вивчаються під час проведення спільних методичних та наукових заходів. До обговорення ОП залучається академічна спільнота, про що свідчать відповідні протоколи засідань кафедр (<https://bit.ly/2Q8FqBj>), а також результати зустрічі з цією фокус-групою. Про залучення роботодавців та академічної спільноти до обговорення ОП свідчать наявні відгуки і рецензії, зокрема Д. Додоцького (заступник директора Чернігівської ЗОШ №27), Д. Петровського (директор Ведильцівської гімназії), О. О. Шелест (директорка спеціалізованої ЗОШ №1) та О. П. Мокрогуза (завідувач кафедри суспільних дисциплін та методики їх викладання Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського). Втім, зазначені документи мають, переважно, формалізований характер і не містять конкретних рекомендацій щодо вдосконалення ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

З огляду на те, що цілі ОП та програмні результати навчання в різних редакціях відрізняються, експертна група відзначає, що відбувається процес удосконалення ОП з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності. Так, при розробленні ОП у 2020 р. проектна група використовувала як вітчизняні, так і міжнародні документи у сфері освітньої політики («Освіта в Україні: виклики та перспективи», звіти Всесвітнього економічного форуму в аспекті освіти, «Звіт з глобальної конкурентоспроможності»). Це знайшло відображення в ПРН 01, 02, 03, 06, 07, 09, 10. ОП безпосередньо розрахована на потреби ринку праці і враховує регіональний контекст. Під час зустрічей з фокус-групами експертна група встановила, що до уваги бралися регіональні потреби у фахівцях. Крім того, ОП була оновлена з урахуванням «Концепції розвитку педагогічної освіти». Втім, відмова в ОП 2020 р. від поєднання з додатковими спеціальностями або спеціалізаціями частково суперечить цій концепції. Проте представники роботодавців, академічної спільноти, випускники та студенти під час зустрічей відзначили, що таке рішення не вплине на працевлаштування майбутніх фахівців, оскільки значна частина дисциплін спеціалізації залишилася у вигляді окремих вибіркових компонентів. Формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП здійснювалося з урахуванням галузевого контексту, зокрема при узгодженні знань і навичок в галузі освіти та історії, що спрямовані на підготовку сучасних висококваліфікованих вчителів історії. Проектною групою враховано досвід зарубіжних і вітчизняних ОП. Аналогічні програми Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, Київського університету ім. Б.Грінченка, Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка та Національного педагогічного університету ім. М.Драгоманова сприяли збільшенню обсягів практичної підготовки за даною ОП. Аналіз зарубіжного досвіду, зокрема діяльності Європейської асоціації викладачів історії «EuroClio» та «Civic and History Education Study», дозволили встановити співвідношення у вивченні всесвітньої та національної історії.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній. Експертна група встановила суттєву розбіжність у формулюванні програмних результатів навчання (далі – ПРН) в ОП 2019 і 2020 рр. Зокрема, в ОП 2019 р. включено 48 ПРН, причому 15 з них стосувалися спеціалізацій «Правознавство» та «Українознавство та краєзнавчо-туристична робота», а в ОП 2020 р. визначено лише 14 ПРН. Істотно розрізняються й підходи до їх формулювання в різних програмах. Некоректними, на думку експертної групи, виглядають деякі ПРН в ОП 2019 р., зокрема «ПРН 1. Змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін», «ПРН 21. Змісту дисциплін спеціалізації». При цьому експертна група вважає за доцільне застосовувати таксономію Блума при формулюванні програмних результатів навчання, використовуючи активні дієслова для різних когнітивних рівнів. Аналізуючи відповідність ПРН Національній рамці кваліфікацій, експертна група відзначає коректність поданої у відомостях про самооцінювання інформації. Проте в ОП 2019 і 2020 рр. не продемонстровано відповідність групам дескрипторів, як це робиться у відомостях про самооцінювання. При цьому в ОП 2019 р. присутня часткова невідповідність ПРН щодо дескриптора НРК «спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово». В ОП 2020 р. цей недолік виправлено. Слід також зазначити, що на момент запровадження ОП 2019 р. перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає 7 рівню НРК.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОП є достатньо чіткими та узгоджуються зі стратегією ЗВО. ОП розроблена з урахуванням тенденцій спеціальності, галузевого та регіонального контексту. Під час оновлення ОП у 2020 р. враховувалися пропозиції стейкхолдерів, зокрема роботодавців, випускників, студентів та академічної спільноти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

До слабких сторін слід віднести недостатню регламентованість в нормативних положеннях ЗВО процедур залучення стейкхолдерів до розроблення ОП. Хоча ОП була суттєво оновлена в 2020 р., доцільно переглянути цілі та програмні результати навчання для ОП 2019 р.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Експертною групою були виявлені суттєві недоліки в ОП 2017 і 2019 рр. при формулюванні цілей та програмних результатів навчання, проте в ОП 2020 р. вони були виправлені. Під час оновлення програми були враховані пропозиції стейкхолдерів. Враховуючи вищезазначене, експертна група оцінила Критерій 1 за рівнем В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, а обсяг, що відводиться на дисципліни за вибором, складає не менше 25% (в ОП 2017 р. – 61,5 кредити ЄКТС, в ОП 2019 р. – 60,5 кредитів ЄКТС, в ОП 2020 р. – 60 кредитів ЄКТС), що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП має чітку структуру, а освітні компоненти складають взаємопов'язану систему, про що свідчить розміщена в ОП структурно-логічна схема. В навчальному плані обов'язкові компоненти згруповані у три блоки: «Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки» (21 кредит ЄКТС), «Дисципліни фундаментальної, природничо-наукової та загально-економічної підготовки» (6 кредитів ЄКТС) та «Дисципліни професійної та практичної підготовки» (114 кредитів ЄКТС). Окремо виділяється блок практичної підготовки (39 кредитів ЄКТС). Аналізуючи перелік обов'язкових компонентів, експертна група відмітила істотні відмінності в ОП 2019 і 2020 р., що пов'язано з оновленням компетентностей та ПРН для ОП 2020 р. (навчальні плани 2017 і 2019 рр. не відрізняються в переліку обов'язкових компонентів (<https://drive.google.com/file/d/1djQbmoJzMshN5OmEROfN2Lxr-xk8tCbx>). Зміни стосуються блоків соціально-гуманітарної та фундаментальної підготовки (оновлено назви дисциплін «Іноземна мова (General English)» та «Філософські студії», введено нові дисципліни «Правознавство» та «Економічна теорія»), а також дисциплін педагогічного профілю (введено дисципліни «Інклюзивна освіта», «Інноваційні педагогічні технології у закладах середньої освіти», «Проектний менеджмент у закладах середньої освіти», «Європейський досвід у сучасних освітніх практиках»). Зазнали змін обов'язкові освітні компоненти історичного профілю, але за рахунок об'єднання або роз'єднання дисциплін ОП 2019 р. (наприклад, об'єднання дисциплін «Нова історія країн Європи та Америки другої половини XVII – середини XIX ст.» та «Нова історія країн Європи та Америки другої половини XIX – початку XX ст.» у дисципліну «Нова історія країн Європи та Америки другої половини XVII – початку XX ст.», або розділення дисципліни «Історія країн Європи та Америки доби середньовіччя і раннього нового часу» на дві частини). Експертна група вважає суттєвим недоліком в ОП 2017 і 2019 рр. забезпечення ПРН зі спеціалізацій за рахунок вибіркового компонентів, однак в ОП 2020 р. цей недолік виправлено. Втім, в ОП 2017 і 2019 рр. присутня низка інших недоліків: формування загальних компетентностей (у тому числі «ЗК 3. ІКТ компетентність») майже всіма освітніми компонентами; спрямування «ОК 8. Вступ до спеціальності та методика самостійної роботи» на формування майже всіх компетентностей та забезпечення більшості ПРН; незабезпечення жодного ПРН «ОК 24. Історія країн Центрально-Східної Європи XIX ст.». Слід відзначити, що в оновленій ОП 2020 р. виправлено вказані недоліки, що свідчить про її вдосконалення.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

У зв'язку з відсутністю стандарту вищої освіти за вказаною спеціальністю в ОП не сформульовано предметну область. Експертна група рекомендує сформулювати предметну область ОП (об'єкт вивчення; цілі навчання; теоретичний зміст; методи, методики та технології; інструменти та обладнання), використовуючи «Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти» (затверджені наказом МОН України від 01.06.2017 р. № 600) до запровадження відповідного стандарту вищої освіти. Визначена у відомостях про самооцінювання предметна область вказує на поєднання в ОП компонентів педагогічної та історичної спрямованості. Хоча в процесі оновлення ОП обсяг дисциплін педагогічної спрямованості збільшився за рахунок впровадження нових освітніх компонентів, експертна група відзначила кількісну перевагу дисциплін історичної спрямованості. Враховуючи те, що спеціальність, за якою навчаються здобувачі вищої освіти, належить до галузі 01 Освіта/Педагогіка, освітні компоненти педагогічного та історичного спрямування слід збалансувати. Крім того, такі дисципліни як «Основи археології та методика польових археологічних досліджень» та «Українська історіографія», переважно, спрямовані на формування професійних компетентностей історика, ніж вчителя історії.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Підходи щодо процедури вибору дисциплін студентами відрізняються для різних курсів. У структурі ОП 2017 і 2019 рр. вибіркова складова включала як окремий перелік дисциплін, так і блоки дисциплін зі спеціалізацій. Для ОП 2017 р. вибіркова частина включала 10 загальних дисциплін (загальний обсяг – 29,5 кредитів ЄКТС) та 3 блоки, кожен з яких обсягом 32 кредити ЄКТС, а для ОП 2019 р. – 9 дисциплін (28,5 кредитів ЄКТС) та 2 блоки. Навчальним планом передбачалося обрання переліку загальних дисциплін або набрання відповідної кількості кредитів з університетського каталогу. Втім, експертна група отримала лише каталог дисциплін спеціальності для набору 2018 і 2019 рр. (<https://bit.ly/3dZF4Fd>), який повторює переліки дисциплін навчального плану. Крім того, під час зустрічі зі студентами експертна група встановила, що студенти старших курсів обирали блок дисциплін спеціалізації під час вступу. Загалом, на думку експертів, реалізація індивідуальної освітньої траєкторії студентів була обмежена через блокову модель, яка до того ж була спрямована на реалізацію ПРН. В оновленій ОП 2020 р. вибіркова складова включає каталог дисциплін, який містить 51 найменування (<https://bit.ly/3dVji5C>). Відповідно до навчального плану студенти обирають 17 дисциплін різних кредитних обсягів (3, 3.5, 4 та 5 кредитів ЄКТС), що певним чином обмежує вибір студента, прив'язуючи його до певного обсягу дисципліни. Варто зазначити, що до переліку входять багато дисциплін, які раніше входили до блоків спеціалізацій. Недоцільним, на думку експертної групи, є обрання практик за рахунок вибіркової складової, адже в Законі України «Про вищу освіту» передбачається саме вибір навчальних дисциплін. Процедура вибору дисциплін студентами регламентується в «Положенні про дисципліни вільного вибору студентів» (<https://bit.ly/3wOCNW8>). Формування індивідуального навчального плану студента (далі – ІПНС) відбувається протягом лютого-травня, однак для студентів перших курсів вибір проходить у перші два тижні навчання. Враховуючи, що студенти-першокурсники ще проходять період адаптації та не знають специфіки освітнього процесу, здійснення вибору в такий період експертна група вважає недоцільним. Результати вибору 1 курсу в 2020 р. (<https://bit.ly/3mHrN8q>) свідчать, що практика обрання дисциплін колишніх спеціалізацій зберіглася. Вибір дисциплін здійснюється шляхом подання паперових заяв до дирекції Інституту (<https://bit.ly/2PQIGlc>). Така практика не забезпечує автономність студента при виборі, і може сприяти вчиненню на нього певного тиску з боку кафедри або дирекції Інституту. Проте студенти відзначили, що подібного тиску на них не було. Водночас аналізуючи ІПНС (<https://bit.ly/2Q1co6R>), експертна група встановила, що в планах різних років багато вибірових дисциплін записані як нормативні. При цьому в різні роки на першому курсі викладалися однакові вибірові дисципліни (наприклад, «Старослов'янська мова»), що дає підстави сумніватися в прозорості і автономності процедур вибору студентів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Компоненти, що передбачають практичну підготовку здобувачів, були суттєво переглянуті в ОП 2020 р., що пояснювалося потребами роботодавців та здобувачів вищої освіти. Зокрема, в ОП 2017 і 2019 рр. на педагогічну практику (ОК 45, 46,47) відводилося лише 11 кредитів ЄКТС, що, на думку експертної групи, є недостатнім для подальшої професійної діяльності. В ОП 2020 р. обсяг педагогічної практики («Навчальна (педагогічна) практика», «Виробнича (педагогічна) практика») складає 30,5 кредити ЄКТС, що відповідає «Концепції розвитку педагогічної освіти». Слід зазначити, що ОП різних років містять непедагогічні навчальні практики («Музейно-археологічна практика» в ОП 2017 і 2019 рр.; «Археологічна практика» в ОП 2020 р.), спрямовані на посилення практичних навичок історичного профілю. Крім того, серед вибірових компонентів ОП присутні практики за спеціалізаціями, зокрема «Етнографічна практика», «Краєзнавчо-туристична практика», «Юридична практика», які, на думку експертної групи, не можуть входити до вибіркової складової в межах законодавчо визначеного обсягу вибірових дисциплін (не менше 25% від загальної кількості кредитів). Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про організацію та проведення практики студентів»

(<https://drive.google.com/file/d/1g-H1qke7302Kluyk-W8Ug7jNeIXUuJCW/view>). Експертна група рекомендує встановити в положенні співвідношення тижневого навантаження й кредитного обсягу практики, оскільки, аналізуючи навчальні плани, принцип визначення тривалості певного виду практики є необґрунтованим (наприклад, «Археологічна практика» (5,5 кредитів ЄКТС) триває 3 тижні, «Навчальна (педагогічна) практика» (8 кредитів ЄКТС) – 12 тижнів). При цьому в навчальному плані терміни проходження практичної підготовки некоректно відображаються в розділі «Графік навчального процесу». Експертна група відзначає достатню забезпеченість практичної підготовки відповідними базами (заклади середньої освіти, музейні установи, археологічні експедиції тощо). З базами практики укладаються довгострокові договори (<https://drive.google.com/file/d/1gT1sKhdBDetPkMlZpyYg4GWid8NxCSk7>), а ЗВО забезпечує належне керівництво та методичну підтримку студентам-практикантам. Зміст програм практик та звіти студентів про проходження практики (<https://drive.google.com/file/d/1DVoLh1ger4XzCoNcdn9SlRwx9AWTQoGc>) свідчать про спрямованість практичної підготовки на формування відповідних ПРН.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

На формування соціальних навичок (soft skills) спрямована значна кількість дисциплін як загальної підготовки, так і педагогічного профілю. Серед них слід виділити навчальну дисципліну «Проектний менеджмент у закладах середньої освіти», яка спрямована на посилення конкурентоспроможності майбутнього фахівця на ринку праці. Формування соціальних навичок у здобувачів вищої освіти відбувається також за рахунок використання активних методів навчання й викладання (тренінги, круглі столи, проектний метод тощо), проходження практик та різних форм позааудиторної роботи. Наприклад, організація конкурсу «Ключ відкриває таланти», створення проекту «Історична гра-квест «300 фейкоборців», робота клубу «Правознавець» тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт вчителя закладів загальної середньої освіти було затверджено в грудні 2020 р., проте проектна група врахувала при оновленні ОП в 2020 р. вимоги його проекту. В цілому, зміст ОП відповідає професійному стандарту, проте експертна група рекомендує відкоригувати придатність до працевлаштування здобувачів відповідно до вимог Національного класифікатору професій ДК 003:2010, оскільки шифр 2320 входить до розділу «Професіонали», який відповідає магістерському, а не бакалаврському рівню.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до навчального плану тижневе аудиторне навантаження здобувачів вищої освіти коливається від 14 до 31 годин на тиждень, що є доволі нерівномірним, враховуючи що 14 годин передбачено у 2-му семестрі. Водночас у навчальному плані для заочної форми здобуття вищої освіти (<https://drive.google.com/file/d/1Aj94ryjUgkJahAfInfPXAfplQgpB4Rs>) аудиторне навантаження є впорядкованим і становить від 160 до 220 годин на рік. Обсяг аудиторної роботи для окремих освітніх компонентів складає від 1/3 до 1/2 годин від загального обсягу часу. Виключення становлять дисципліни «Правознавство», «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» та «Психологія», обсяг аудиторної роботи яких складає менше 1/3, що потребує коригування. Під час зустрічі зі студентами вони зазначили, що задоволені обсягами навчального навантаження, розкладом занять, який дозволяє оптимально підготуватись до практичних занять. Аналізуючи кредитні обсяги освітніх компонентів та спілкуючись з представниками різних фокус-груп, експертна група встановила, що обсяг дисципліни «Іноземна мова (General English)», який складає 4 кредити ЄКТС, не дозволяє в повній мірі забезпечити реалізацію іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг і структура ОП відповідають чинному законодавству, зміст оновленої ОП включає взаємопов'язані компоненти, які спрямовані на досягнення програмних результатів навчання. Значна увага приділяється формуванню соціальних навичок. Збільшення обсягів педагогічної практики та посилення педагогічної складової за рахунок впровадження нових дисциплін в ОП, яке було ініційовано з боку стейкхолдерів, сприятиме покращенню професійних навичок майбутнього вчителя історії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкими сторонами ОП є: непрозорі механізми реалізації індивідуальної освітньої траєкторії; відсутність в описі ОП предметної області; наявність практик у каталозі дисциплін вільного вибору; незбалансованість навчального навантаження студентів за семестрами. До недоліку оновленої ОП слід віднести недостатні обсяги освітнього компоненту «Іноземна мова (General English)» для досягнення відповідних результатів навчання. Експертна група рекомендує: зробити навчальний план більш гнучким щодо реалізації права студентів на вільний вибір дисциплін, у тому числі з інших ОП; запровадити прозорі механізми вибору навчальних дисциплін, зокрема за допомогою електронних систем; встановити співвідношення тижневого навантаження студента та кредитного обсягу практики; при формуванні індивідуальних навчальних планів студентів враховувати тип дисципліни (обов'язкова/вибіркова).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Суттєві недоліки в ОП 2017 та 2019 рр. (досягнення ПРН за рахунок вибіркового дисциплін; недостатній обсяг педагогічної практики) були усунуті в оновленій ОП у 2020 р., що свідчить про поступове удосконалення змісту ОП. Виявлені експертною групою слабкі сторони й недоліки є несуттєвими та такими, що не порушують діючу нормативну базу. Це дозволяє оцінити Критерій 2 за рівнем В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Експертна група ознайомила з Правилами прийому на навчання на ОП і дійшла висновку, що вони є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Правила прийому оприлюднені на офіційному веб-сайті університету (<https://drive.google.com/file/d/1vmvtuqor3OpbXVTpwgixU2lo81bkdvvA/view>). Проведене онлайн-інтерв'ю із здобувачами вищої освіти, які навчаються на першому курсі бакалаврату, показало, що труднощів та дискримінації під час вступної кампанії не виникало.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому до університету розробляються на основі Умов вступу до закладів вищої освіти, затверджених МОН України. Для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти на ОП зараховуються бали сертифіката(ів) ЗНО (для осіб, які вступають за спеціальними умовами – результати вступних іспитів, програми яких розроблено у відповідності до програм ЗНО) з трьох конкурсних предметів, а також середній бал додатка документа про освіту, кожен з яких має свій ваговий коефіцієнт. Перелік конкурсних предметів для вступу на фіксовану конкурсну пропозицію повністю відповідає переліку, визначеному Умовами прийому на навчання до закладів вищої освіти України, затверджених МОН, і у 2021р. включає: 1) українська мова і література; 2) історія України; 3) математика або іноземна мова, або біологія, або географія, або фізика, або хімія (<https://drive.google.com/file/d/1h-sihf2sZHun1MoEJkymSMcoPuACLL2y/view>). Відповідно до Правил прийому, мінімальна кількість балів у сертифікаті ЗНО, чи набраних на вступному іспиті для допуску до участі в конкурсі – 100; мінімальний конкурсний бал для зарахування на місце державного замовлення у 2021 році – 125 (<https://drive.google.com/file/d/1vmvtuqor3OpbXVTpwgixU2lo81bkdvvA/view>). Перелік конкурсних предметів, а також їх вагові коефіцієнти враховують особливості ОП та дозволяють здійснити набір здобувачів із необхідним рівнем загальноосвітньої підготовки для подальшого навчання.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти, зокрема під час академічної мобільності, регулюється у ЗВО такими документами як «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://drive.google.com/file/d/1trqnoNG5l79caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view>), «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» (<https://drive.google.com/file/d/1ZJ3H4OGbpG7oUSRYcvaDQN3wlCw7GLEd/view>) та «Положення про дисципліни вільного вибору студента» (https://drive.google.com/file/d/1vsCXcg6rTxObTnMLaXdd6cQ2D_h7EfoO/view). Співпадіння заявлених результатів навчання є основною вимогою для перезарахування дисциплін. Під час онлайн-зустрічей із здобувачами вищої освіти, які навчаються на ОП, та представниками органу студентського самоврядування, експертною групою було з'ясовано, що вони ознайомлені з цими правилами та процедурами та знають, де їх можна знайти у публічному просторі. Проте під час акредитаційної експертизи встановлено, що вказаних правил на ОП на практиці не було застосовано. Тому експертна група вважає, що слабкою стороною ОП є те, що здобувачі вищої освіти не обізнані і, відповідно, не користуються можливостями академічної мобільності, які надає ЗВО.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті у ЗВО розміщені у VI розділі «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://drive.google.com/file/d/1trqnoNG5l79caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view>). Університет може визнати результати навчання здобуті у неформальній освіті в обсязі, що, як правило, не перевищує 10% від загального обсягу кредитів передбачених освітньою програмою. Під час онлайн-зустрічі було підтверджено, що здобувачі вищої освіти ознайомлені з цими правилами та процедурами. Проте слабкою стороною є те, що вказаних правил на ОП на практиці не було застосовано. Студенти не обізнані й не користуються можливостями визнання результатів неформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання та вимоги до вступників враховують особливості освітньої програми, є чіткими та зрозумілими, розміщені на офіційному сайті ЗВО. Оприлюднені на сайті матеріали дають повну інформацію про доступ до освітньої програми стейкхолдерів. Документально врегульовані правила та процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, зокрема, під час академічної мобільності, а також отриманих у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкою стороною ОП є необізнаність з правилами академічної мобільності та визнання результатів неформальної освіти й відсутність таких практик серед здобувачів вищої освіти. Тому експертною групою рекомендовано активізувати діяльність ЗВО щодо залучення студентів до програм академічної мобільності шляхом популяризації можливостей через проведення тренінгів, круглих столів і воркшопів. Окрім цього, рекомендовано викладачам даної ОП створювати власні онлайн-курси з історії та методики її викладання, які матимуть можливість пройти студенти України, яких цікавить дана тематика.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання та визнання результатів навчання є чіткими і зрозумілими та відповідають Критерію 3. Виявлені недоліки є несуттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Наведені в самоаналізі форми та методи навчання і викладання забезпечують формування програмних результатів навчання заявлених в ОП. Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://drive.google.com/file/d/1trqnoNG5l79caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view>), навчання здобувачів вищої освіти у ЗВО здійснюється у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. За результатами співбесіди із здобувачами (денної і заочної форм здобуття вищої освіти) з'ясовано, що при організації освітнього процесу викладачі використовують інтерактивні, проєктні та інформаційно-комунікаційні технології, ситуаційні завдання, ділові ігри, пізнавальні завдання дослідницького характеру, дискусії, практикуми, круглі столи (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/2021/02/23/kruglyj-stil-teoretychni-ta-praktychni-problemy-prava-vyklyk-sogodennya/>), майстер-класи, зустрічі зстейкхолдерами (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/2021/03/03/1-bereznaya-2021-roku-razom-z-stejkholderamy-pidpysanyj-memorandum-pro-spivrobotnyctvo-mizh-nni-istoriyi-ta-socziogumanitarnyh-dyscopylin-imeni-o-m-lazarevskogo-ta-radouy-advokativ/>) тощо. Зазначені форми та методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та, відповідно, забезпечують його реалізацію в освітньому процесі. Викладання дисциплін ОП передбачає постійну неформальну взаємодію викладачів і студентів, скеровану на з'ясування рівня задоволення якістю запропонованих стратегій і тактик організації та розгортання навчального процесу. В результаті роботи експертної групи було з'ясовано, що студенти отримують вчасні консультації щодо змісту навчальних дисциплін, вибору тем та підготовки курсових і кваліфікаційних робіт. Методи навчання та викладання ОП базуються на принципах свободи слова, творчості, проведення наукових досліджень та використання їх результатів (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/op-014-serednya-osvita-istoriya-final.pdf>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

У результаті роботи експертної групи було встановлено, що інформація про освітній процес здобувачам вищої освіти надається своєчасно (на першому занятті кожної нової дисципліни) і доступно (інформація про цілі, зміст і очікувані результати навчання, порядок і критерії оцінювання за всіма навчальними дисциплінами, представлена у робочій програмі навчальної дисципліни, а також у силабусі (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/robochi-navchalni-programy/>). У силабусі (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/sylabus-nova-istoriya-krayin-yevropy-ta-ameryky-1.pdf>) надається інформація про цілі та програмні результати навчання, які відповідають ОП, а також критерії оцінювання. Однак не всі посилання на силабуси є клікабельними. У ЗВО діє Центр науково методичної підтримки організації дистанційного навчання, метою якого є забезпечення освітнього процесу в дистанційних умовах. Кафедри можуть використовувати різні платформи й додатки для проведення дистанційного навчання в умовах карантину. Експертна група рекомендує ЗВО уніфікувати або визначити централізовану платформу для використання під час проведення дистанційних занять, що б в свою чергу полегшило сам процес навчання як для викладачів, так і для студентів загалом.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

У процесі роботи експертна група пересвідчилась у достовірності наведеної інформації у відомостях про самооцінювання щодо процесу поєднання здобувачами освіти навчання та досліджень під час реалізації ОП. Дане поєднання проводиться через виконання завдань самостійної роботи, індивідуальних та групових проєктів (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/proyekt-istorychna-gra-kvest-300-fejkoborcziv/>), написання курсових і кваліфікаційних робіт (https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1gEofVT9q1oZTJ_tLbmu3w6SgreAke89), участь у студентських науково-практичних конференціях. Навчальний план ОП передбачає компоненти, що формують у здобувачів уміння та навички, необхідні для здійснення самостійної дослідницької роботи «Вступ до спеціальності та методика самостійної роботи» (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/vstup-do-speczialnosti-ta-metodyka-samostijnoyi-roboty.pdf>). ЗВО забезпечена навчально-методичними матеріалами для самостійної роботи студентів (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/metodychni-rekomendaciyi>), а саме підручниками, методичними посібниками, конспектами лекцій (https://drive.google.com/drive/u/3/folders/1Makq_iWkGr2H4PMA_DoJJEuzM-V2xBuq). Позитивною практикою є залучення здобувачів вищої освіти до наукової роботи. Зокрема, студенти мають опубліковані тези у збірнику студентських наукових праць «Актуальні проблеми суспільства, педагогічні науки та освіти : погляд молодих науковців» (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/zbirnyk-2020.pdf>), беруть участь у проблемних групах та науково-практичних конференціях (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/konferenciyi>), а також олімпіадах і конкурсах наукових робіт. Під час відкритої зустрічі викладачі інституту повідомили, що студенти залучаються до участі у наукових проєктах, які виконуються на кафедрах (наприклад, програма «Чернігів – місто легенд»), розробки краєзнавчо-туристичних маршрутів тощо.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту освітніх компонентів ОП відбувається на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. В процесі опитування педагогічного складу експертами було підтверджено, що викладачі цікавляться здобутками в окремих наукових галузях, беруть активну участь у роботі Всеукраїнських і Міжнародних науково-практичних конференціях відповідного спрямування, підвищують власну кваліфікацію під час стажування в українських і зарубіжних ЗВО. Науково-педагогічні працівники систематично оновлюють зміст навчальних курсів та завдань в межах дисциплін. Викладацький склад ЗВО поєднує педагогічну діяльність з науковою, кожен викладач має сферу наукових інтересів, що відповідає змісту ОК, які представлені у зведеній таблиці інформації про викладачів ОП. Питання оновлення змісту освітніх компонентів у ЗВО регулюються «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAOU6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Функціонує система перегляду та оцінювання змісту освітніх компонентів. В процесі опитування викладацького складу, експертною групою було встановлено, що вдосконалення ОП та її окремих компонентів, розглядаються спочатку на засіданнях кафедр (щонайменше один раз на рік) та вченої ради Інституту та ЗВО. У той же час, у деяких силабусах, які були розроблені нещодавно, зустрічається доволі застаріла література. Зокрема, силабус дисципліни «Методичні основи організації навчання історії» (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/syllabus-metodychni-osnovy-navchannya-istoriyi-1.pdf>) містить у переліку базової літератури видання з 1968 р., що є цілком недоречним, враховуючи зміну парадигми навчання історії в закладах загальної середньої освіти.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація діяльності ЗВО полягає у поступовому розвитку міжнародного співробітництва з відомими зарубіжними університетами, участі у міжнародних грантових програмах. Це підтверджується популяризацією міжнародного і міжкультурного співробітництва університету, яке задеклароване у «Положенні про реалізацію права на академічну мобільність» (<https://drive.google.com/file/d/1ZJ3H4OGbpG7oUSRYcvaDQN3wlCw7GLEd/vie>). У процесі роботи експертної групи було встановлено, що науково педагогічні працівники беруть активну участь в міжнародних проєктах (Еразмус+ «Європейський освітній простір: здобутки і виклики для України» та «Культурний вимір Європи» та «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» (IREX). Викладачі, задіяні на ОП, проходили стажування за кордоном (доцент Юда Л.А. зав. кафедри проф. Янченко Т. В. (https://drive.google.com/drive/u/3/folders/19Cwl_HvurWp5-b2BYLCLo4zPYCe0K8uz), більшість викладачів публікують статті у міжнародних наукових виданнях та беруть участь у міжнародних конференціях. В університеті функціонує відділ міжнародних зв'язків, завданням діяльності якого є створення умов для академічної мобільності студентів та викладачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та програмних результатів навчання. Зазначені форми та методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та відповідно забезпечують його реалізацію в освітньому процесі. ЗВО забезпечує поєднання здобувачами освіти навчання та досліджень під час реалізації ОП, яке здійснюється через виконання завдань самостійної роботи, індивідуальних та групових проєктів, написання курсових і кваліфікаційних робіт, участь у студентських науково-практичних конференціях. Здобувачі вищої освіти публікують результати своїх наукових досягнень у збірнику студентських наукових праць. У ЗВО діє Центр науково методичної підтримки організації дистанційного навчання, метою якого є забезпечення освітнього процесу в дистанційному режимі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: незважаючи на оновлення навчально-методичного забезпечення, в силабусах зустрічаються застарілі навчальні видання, в тому числі для дисциплін педагогічного профілю; відсутність у ЗВО централізованої платформи для проведення дистанційних занять із здобувачами вищої освіти в сучасних умовах карантину. Експертна група рекомендує: провести оновлення списку джерел в окремих робочих програмах навчальних дисциплін та методичних рекомендаціях. Під час опитування здобувачів вищої освіти та випускників ОП, було виявлено необхідність посилити мовні навички шляхом збільшення різноманіття дисциплін, які викладаються англійською мовою, у подальшому це було б суттєвою перевагою ОП.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Реалізація освітньої діяльності ОП загалом відповідає вимогам Критерію 4 щодо відповідності форм та методів навчання і викладання заявленим в освітній програмі цілям та програмним результатам навчання, вимогам студентоцентрованого підходу, академічній мобільності викладачів, однак в оновленому навчально-методичному забезпеченні, зокрема в силабусах, зустрічається застаріла навчальна література, відсутня централізована платформа для проведення дистанційних занять із здобувачами вищої освіти, тому експертна група оцінює Критерій 4 як такий, що відповідає рівневі В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти загалом є чіткими, зрозумілими та дозволяють встановити досягнення ними результатів навчання для освітніх компонентів. Нормативно форми контрольних заходів та узагальнений опис критеріїв оцінювання закріплені в офіційних нормативно-правових документах, а саме в «Положенні про організацію освітнього процесу» (<https://drive.google.com/file/d/1trqnoNG5l79caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view>), «Положенням про екзаменаційну комісію» (https://drive.google.com/file/d/1iGmPHfoIRFQ_B_qCUpxxADFJ7d2q06Y9/view), «Положенням про ректорські контрольні роботи» (<https://drive.google.com/file/d/11QrqNlbCgiI4k6sp7xmt44P7uyRcPPiK/view>), «Положення про організацію та проведення практики студентів» (<https://drive.google.com/file/d/1g-N1qke7302Kluyk-W8Ug7jNeIXUuJCW/view>) та робочими програмами навчальних дисциплін (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/robochi-navchalni-programy>), які розміщені на головному сайті ЗВО та інституту. В процесі опитування експертною групою здобувачів вищої освіти було встановлено, що форми та критерії контрольних заходів загалом зрозумілі, доступні, вчасно доводяться до відома студентів. Здобувачі підтвердили, що на першому занятті з кожної дисципліни викладач оголошує та роз'яснює форми поточних та підсумкових контрольних заходів, а також критерії оцінювання знань, умінь та навичок. У процесі роботи експертної групи з науково-педагогічним персоналом було з'ясовано, що серед форм і методів контролю, які використовуються на ОП, є також усне та письмове опитування, тестування, перевірка результатів виконання проєктів, практичних і творчих завдань. Форми контролю враховують студентоцентрований та індивідуальний підходи в організації освітнього процесу загалом.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідний стандарт вищої освіти відсутній. Атестація здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Історія) здійснюється у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи або комплексного кваліфікаційного іспиту з профільних навчальних дисциплін. Під час роботи експертної групи зі здобувачами вищої освіти було встановлено, що вони здебільшого із форм атестації обирають публічний захист кваліфікаційної роботи (<https://docs.google.com/document/d/1Mik7896Tbp22LY3PL2AJffsxmwjmY24N/edit>), тематику яких вони обирають самостійно. Слід зазначити, що чимало тем бакалаврських робіт мають виключно історичний профіль, а тому не спрямовані на перевірку ПРН для надання кваліфікації «вчитель історії». На думку експертної групи, в ОП необхідно обрати один із видів атестації або запровадити обидва, оскільки кваліфікаційний екзамен та підготовка кваліфікаційної роботи спрямовані на перевірку різних ПРН. Аналізуючи програму атестаційного екзамену, експертною групою встановлено, що вона спрямована, переважно, на перевірку знань здобувачів. Зокрема, в програмі вказується: «На комплексний державний екзамен виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та методичної компетенції майбутнього вчителя та викладача історії». Тому експертна група рекомендує внести до програми не лише теоретичні й методичні питання, а й завдання практичного характеру, що перевірятимуть відповідні ПРН. До того ж у програмі атестаційного екзамену, що долучена до відомостей про самооцінювання, або під час написання кваліфікаційних робіт взагалі не перевіряються ПРН зі спеціалізації, а тому присвоєння відповідної кваліфікації є сумнівним.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження

результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється графіком навчального процесу, який визначає календарні терміни екзаменаційних сесій. Здобувачі вищої освіти мають доступ до такого графіку через веб-сайт ЗВО. Порядок та система оцінювання зазначаються в робочій програмі навчальної дисципліни. Також чітко визначені умови допуску здобувачів вищої освіти до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни. В «Положенні про організацію освітнього процесу» (<https://drive.google.com/file/d/1trqnoNG5l79caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view>) визначені умови та порядок повторного складання екзаменів у випадку отримання здобувачем вищої освіти незадовільної оцінки (FX). Ліквідація академічної заборгованості здійснюється після завершення екзаменаційної сесії в терміни, що встановлюються Інститутом. В окремих випадках, за наявності поважних причин, за зверненням здобувача освіти ліквідація академічної заборгованості може перенестись в новий навчальний семестр, про що видається відповідне розпорядження директора інституту. Повторне складання (перескладання) екзамену або захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки у поточному навчальному році не дозволяється. У випадку виникнення конфлікту інтересів він має бути врегульований відповідно до «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://drive.google.com/file/d/1UUGS8QF6-PoNoAu6Fd8Q28meVtzH-8Mm/view>). Прозорість форм проведення контрольних заходів, порядку повторного проходження контролю, оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів, об'єктивність екзаменаторів були підтверджені студентами під час їхнього опитування. Під час зустрічей з фокус-групами було з'ясовано, що конфліктних ситуацій, випадків оскарження результатів контрольних заходів за ОП не було. В процесі роботи експертної групи зі здобувачами вищої освіти та представниками органів студентського самоврядування, експерти пересвідчилися у розумінні студентами, як потрібно діяти та куди звертатися у разі виникнення конфлікту інтересів, механізм вирішення якого закріплений в «Положенні про врегулювання конфліктних ситуацій».

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЗВО послідовно реалізує політику забезпечення академічної доброчесності. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності нормативно закріплені в «Положенні про академічну доброчесність» (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49go8VcMd_XsZHGYnNm5LPs/view). В ньому визначено систему забезпечення академічної доброчесності, процедури виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності, притягнення до академічної відповідальності за відповідні порушення. Експертна група встановила, що ЗВО проводить заходи для студентів, щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації при підготовці наукової (творчої) продукції. В процесі зустрічей експертної групи з науково-педагогічним персоналом та здобувачами вищої освіти було підтверджено інформацію наведену в самоаналізі, щодо ознайомлення здобувачів вищої освіти з вимогами академічної доброчесності. Зокрема гарант ОП зазначила що інформування студентів вимогами академічної доброчесності відбувається шляхом включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення лекцій, семінарів, тренінгів, круглих столів, консультацій для здобувачів вищої освіти. Крім цього, здійснюється онлайн опитування науково-педагогічних працівників щодо ставлення та дотримання принципів академічної доброчесності (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdZZDFoApP8fuvUdvBVfh8MkPAhmVMICTCdBbfc8mWErvGLrQ/viewform>). Члени експертної групи пересвідчилися, що у ЗВО працює система перевірки на оригінальність результатів наукової роботи. Перевірка академічних текстів є безкоштовною для учасників освітнього процесу й здійснюється через інтернет-систему StrikePlagiarism.com, використання якої передбачене відповідним договором (<https://drive.google.com/file/d/1J-juzDy3c-k8WcpeOvuYuVyRx3MLHkH5/view>). У ЗВО є відповідальні особи (працівники бібліотеки), які здійснюють технічну перевірку рукописів творів на оригінальність і відсутність плагіату. Експертна оцінка роботи здобувачів вищої освіти на наявність/відсутність плагіату є обов'язком наукових керівників. В результаті опитування працівників і студентів, експертною групою було встановлено, що прикладів відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти ОП не було. Разом з тим, експертна група рекомендує посилити інформування здобувачів вищої освіти, щодо основ академічної доброчесності шляхом проведення відповідних роз'яснювальних заходів, як приклад, організація вебінарів та воркшопів з академічної доброчесності, на які можна було б запросити представників відділу забезпечення якості освіти який функціонує при ЗВО, чи інших фахівців у цій галузі. Варто також здійснювати перевірку на академічних плагіат курсових та інших навчальних робіт студентів, ввести до ОП обов'язковий або вибірковий компонент з метою розвитку навичок академічного письма.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми проведення контрольних заходів, критерії оцінювання, порядок повторного проходження контролю, оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів є прозорими, чіткими і зрозумілими. В ЗВО наявна система забезпечення академічної доброчесності, в тому числі використання технічних інструментів виявлення та протидії академічному плагіату.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліком ОП є відсутність спрямованості атестації здобувачів на перевірку відповідності результатів навчання вимогам ОП, а саме вибір здобувачем форми атестації, яка перевіряє різні результати, а також відсутність перевірки результатів навчання за додатковою спеціалізацією. Експертна група рекомендує: визначити в ОП форму проведення атестації замість обрання неї здобувачем; увести до програми атестаційного екзамену завдання, які будуть перевіряти практичні навички здобувачів; посилити інформування здобувачів вищої освіти щодо основ академічної доброчесності; забезпечити перевірку на академічний плагіат різних типів навчальних робіт студентів, зокрема й за рахунок безкоштовних засобів перевірки.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Загалом діяльність ЗВО відповідає умовам критерію, наведені недоліки та слабкі сторони не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Практично весь науково-педагогічний персонал, який забезпечує ОП є докторами або кандидатами історичних наук. При виборі дисциплін враховується відповідність наукових інтересів викладача дисциплінам, що викладаються. Інформація наведена в ОП стосовно академічної та/або професійної кваліфікації викладачів відповідає дійсності та оприлюднена на сайті кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/kafedra-vsesvitnoyi-istoriyi-ta-mizhnarodnyh-vidnosyn/>). Експертна група переконала, що академічна кваліфікація НПП, задіяних у реалізації освітньої програми відповідає на пряму ОП та забезпечує досягнення визначених цілей ОП та РПН. Працівники Інституту неодноразово здобували гранти проекту Erasmus+ (доц. Острияно А. М., Соломенна Т.В.), проходили стажування за кордоном (доц. Юда Л. А., проф. Янченко Т. В.), публікували статті у міжнародних наукових виданнях та брали участь у міжнародних конференціях. Потрібно також зазначити про проведення опитувань здобувачів щодо задоволеності рівнем викладання та педагогічної майстерності, які впливають на рейтинг викладачів (https://drive.google.com/file/d/18Tw4-beSUIcGwcW3YYCsEBHSeKU_KOzB). Разом з тим експертна група зауважила відсутність розміщення на сайті Інституту результатів рейтингування науково-педагогічних працівників окремих кафедр та викладачів Інституту загалом, які задіяні для реалізації освітнього процесу на ОП. Експертна група рекомендує також розширити кількість наукових публікацій, які б відповідали дисциплінам, викладання яких забезпечується викладачем.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Експертна група пересвідчилася, що процедури конкурсного добору НПП регламентовані Законом України «Про вищу освіту», наказом МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)», «Положенням про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників» та «Положенням про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників». Всі вище перелічені документи розміщені у вільному доступі на сайті університету (<http://chnpu.edu.ua/university/about/public-info>). Діюче в університеті «Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників» регламентує вимоги до кандидата на заміщення посади. Учасники конкурсу подають документи з визначеного переліку, які засвідчують їхню наукову кваліфікацію, викладацький досвід та інші здобутки, значущі при конкурсному доборі. Кафедра може запропонувати учасникам конкурсу прочитати відкриту лекцію чи провести практичне заняття, за підсумками якого формується думка кафедри. Кандидатури претендентів на конкурсний добір обговорюються на засіданні відповідної кафедри, в ході якого з'ясовуються усі необхідні для встановлення рівня професіоналізму претендентів питання, які враховуються при голосуванні членів кафедри про рекомендацію до участі в конкурсі. Присутня практика врахування звітів про результати роботи за попередній період на відповідній посаді. Експертна група рекомендує ЗВО під час проведення конкурсного добору викладачів

враховувати результати рейтингу та оцінку здобувачів вищої освіти щодо потенційного претендента на заміщення вакантної конкурсної посади.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

В процесі роботи експертна група мала можливість пересвідчитись, що ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Серед основних форм такого залучення є участь директорів шкіл та їх заступників під час організації навчальних і виробничих практик. Під час зустрічі з роботодавцями було з'ясовано, що представники закладів освіти залучаються до надання методичних рекомендацій та обговорення результатів практики, висловлюють свої побажання, щодо вдосконалення процесу її організації та проведення, а також щодо професійної підготовки здобувачів вищої освіти, шляхів її удосконалення. Зокрема А.В. Ващенко, яка є директором ЗЗСО №13 м. Чернігова підтвердила свою участь у регіональних науково-практичних конференціях, тренінгах, семінарах, круглих столах, які організовує Інститут. В процесі роботи експертної групи також було підтверджено інформацію щодо співпраці університету з Чернігівським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського, Чернігівським обласним історичним музеєм, Чернігівським обласним художнім музеєм та іншими закладами й установами освіти і культури міста та області, представники яких залучаються до реалізації освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До аудиторних занять на ОП залучаються професіонали-практики. Зокрема, в рамках обов'язкових і вибіркового дисциплін до читання лекцій долучаються відомі науковці та співробітники музейних установ (наприклад, С. Павленко, С. Демченко, О. Трухан, М. Маасікас тощо). Під час зустрічей з викладачами та здобувачами експертною групою встановлено, що студенти мають змогу відвідати гостьові лекції відомих науковців в історичній галузі. До аудиторних занять залучаються вчителі м. Чернігова, про що підтвердили студенти під час зустрічі. Разом з тим, експертна група рекомендує ЗВО здійснювати залучення експертів галузі не лише частково шляхом запрошення для читання окремих тем лекцій, а забезпечувати викладання фахівцями-практиками окремих компонентів ОП, зокрема дисциплін з методики навчання історії.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Процедура підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників регламентується у «Положенні про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників» (https://drive.google.com/file/d/1RKgX2oYzm5oS71L3FntI_liXe-x6Xf_r/view). Викладачі, які забезпечують викладання курсів за ОП, проходять підвищення кваліфікації у ЗВО України та за кордоном, що підтверджується відповідними документами (<https://drive.google.com/file/d/1cRoHJpNBqGGZLbJGLFGOmVw15ikIO-Tv>). Під час зустрічі експертної групи із викладацьким персоналом було з'ясовано, що кожен викладач може вільно обирати місце й напрям підвищення кваліфікації. Функціонує аспірантура та докторантура з історичних та педагогічних наук, що дозволяє підвищити свій професійний рівень на базі університету. Викладачі мають можливість проходження програми професійного розвитку з англійської мови в онлайн-режимі, інформація про яку знаходиться на офіційному веб-сайті (<https://drive.google.com/file/d/12kjiIbj5rZ2AzASENYvajMI2PULcz9un/view>). Експертна група рекомендує ЗВО розробити власні курси розвитку педагогічної майстерності з метою підвищення кваліфікації викладачів, спроектувати цикл вебінарів, на яких викладачі змогли б отримати нову, актуальну інформацію, щодо методів, форм та засобів покращення освітнього процесу та педагогічної майстерності.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Підстави заохочення науково-педагогічних працівників ЗВО визначаються у «Правилах внутрішнього трудового розпорядку» (https://drive.google.com/file/d/155HTMY27KH_YsoQVxbZi4Lk-ux6ol2_e/view), «Положенні про преміювання працівників» (додаток № 2 Колективного договору) (https://drive.google.com/file/d/oB_8Hc3966v4cWTItazNRZGdWRGM/view). При присудженні наукового ступеня кандидата чи доктора наук викладач отримує одноразову фінансову винагороду, а також постійну доплату відповідно до чинного законодавства. ЗВО кожного року організовує проведення конкурсу на визначення кращої кафедри університету (https://drive.google.com/file/d/1_jq7F_InBSJoZUv1xb8BwHdt43aQosOJ/view). У п. 4.1 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» передбачено проведення рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників, проте система нарахування рейтингових балів не прописана. Результати рейтингування кафедр та науково-педагогічних працівників не публікуються на офіційному сайті ЗВО, що не дозволяє проаналізувати місце викладачів ОП в загальному рейтингу.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильною стороною є реалізація ОП викладацьким складом, який має високу професійну кваліфікацію – усі викладачі є докторами й кандидатами наук, які регулярно підвищують свою кваліфікацію через стажування, в тому числі закордонні, беруть участь у міжнародних та всеукраїнських наукових заходах. Відбувається залучення представників роботодавців до реалізації ОП, зокрема під час організації та проведення практичної підготовки студентів. Професійному розвитку науково-педагогічних працівників сприяє стимулювання через преміювання та заохочення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

До слабких сторін слід віднести часткове залучення фахівців-практиків до аудиторних занять, відсутність чіткої та прозорої системи рейтингування науково-педагогічних працівників з метою їх матеріального стимулювання. Експертна група рекомендує: визначити критерії оцінювання науково-педагогічних працівників у нормативних положеннях; оприлюднювати результати рейтингового оцінювання на веб-сайті ЗВО; забезпечити в межах ЗВО підвищення педагогічної майстерності шляхом створення власних курсів; налагодити співпрацю з вчителями-практиками у контексті системного викладання дисциплін педагогічного спрямування та методик викладання.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Враховуючи високий професійний рівень науково-педагогічних працівників, їх залученість до наукових та освітніх проєктів, співпрацю з роботодавцями, а також несуттєвість слабких сторін, експертна група оцінює Критерій 6 як такий, що відповідає рівневі В.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Огляд матеріально-технічної бази експертам було представлено гаранткою ОП Кедюю М.К. та директоркою Наукової бібліотеки ЗВО Макаровою Г.Г. через онлайн-конференцію. У ЗВО загалом, та в Інституті зокрема, є достатнім рівень забезпечення навчальними аудиторіями, кабінетами з вільним доступом до мережі Інтернет, а також комп'ютерним та мультимедійним обладнанням. Окрім цього, є музей історії, археологічна лабораторія та спеціалізований кабінет Нової української школи, де здобувачів вищої освіти навчають новітніми методиками викладання навчальних предметів. Студенти за зазначеною ОП мають вільний доступ до усієї інфраструктури університету. Відеозвіт подано на офіційному сайті Інституту (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/videogalereya/#/lightbox&slide=4>). Наявна наукова бібліотека, фонд якої складає близько 576012 видань, в тому числі 432580 примірників навчальних видань та 83035 примірників наукових видань, серед яких наявна література для підготовки здобувачів за ОП. Окрім цього, бібліотека має 3 зали, серед яких 2 читальні та 1 комп'ютерна. У електронній бібліотеці розміщені ресурси освітніх компонентів, розроблені викладачами, науково-дослідницькі роботи здобувачів, вільний доступ до мережі Інтернет, зокрема до бази Scopus та Web of Science (<https://library.chnpu.edu.ua/>). Соціальні умови забезпечуються наявністю закладів громадського харчування (2 їдальні), 2 спортивних залів, 3 гуртожитків, медичного пункту, актової зали тощо. Усі будівлі та приміщення знаходяться в гарному стані з виконаними косметичними та капітальними ремонтами. Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях. Разом з тим, експертна група рекомендувала покращити фінансування освітнього процесу, який провадиться за ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької

та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти ЗВО під час освітнього процесу мають право на безоплатне користування бібліотекою, інформаційними, навчальними, науковими фондами, спортивними майданчиками, археологічною лабораторією, спеціалізованим кабінетом Нової української школи тощо. Викладачам та студентам надано безкоштовний доступ до наукометричних платформ Scopus та Web of Science. Під час зустрічей із здобувачами вищої освіти, студентським самоврядуванням, академічним персоналом і адміністрацією університету та відповідно до результатів опитування (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/zvit-seredyvyshhe.pdf>) було встановлено, що доступ викладачів і студентів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання і викладання за освітньою програмою, є вільним і безоплатним.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

«Правилами внутрішнього розпорядку» (https://drive.google.com/file/d/155HTMY27KH_YsoQVxbZi4Lk-ux60l2_e/view) регулюється процес забезпечення безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я учасників освітнього процесу. Проте під час проведення акредитації експертна група встановила, що відсутній локальний нормативний документ про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Студенти на онлайн-зустрічі підтвердили, що проходять обов'язковий вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності на початку навчального року та проходження практик. З інфраструктурою ЗВО можна ознайомитись на сайті за лінками (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/videogalereya/#/lightbox&slide=4>; <https://library.chnpu.edu.ua/fotogalereya/>), що надає підтвердження наявності бібліотеки, музею історії, археологічної лабораторії, спеціалізованого кабінету Нової української школи, медичного пункту, закладів громадського харчування (2 їдальні), 2 спортивних залів, 3 вертожитків, актові зали тощо. Завдяки діяльності численних спортивних та мистецьких об'єднань здійснюється всебічний розвиток студентів та викладачів. Здобувачі вищої освіти відстоюють студентські ініціативи та реагують на потреби й інтереси студентської спільноти через членство у багатьох структурних підрозділах та служб ЗВО. В університеті працює Психологічна служба, діяльність якої регламентує відповідне Положення (https://drive.google.com/file/d/1qcUrYym1JoKesi1r-Er3f_UjSrKc8GrG/view), яке введено в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260. Вона створена задля створення умов для успішного навчання та допомоги вирішувати моральні й психологічні проблеми здобувачів вищої освіти. Під час зустрічі із студентами та академічним персоналом з'ясовано, що у ЗВО є практика моніторингу потреб та інтересів студентів та працівників через різноманітні опитування (в тому числі й анонімні), які опрацьовує відділ внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdSJ-gAO-2Kzy7HvXhzcmuXhz5grZx6CMM3C9Up82joBA-GVw/viewform>). Експертна група констатує, що на ОП створено сприятливий психологічний клімат, завдяки чітко налагодженій співпраці студентів, викладачів, адміністрації, структурних підрозділів і служб університету.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Здобувачі вищої освіти задоволені якістю індивідуальної взаємодії з викладачами, кафедрами, деканатами, іншими структурними підрозділами ЗВО, що було підтверджено на онлайн-зустрічі. Вони зазначили, що вся необхідна їм інформація знаходиться у вільному доступі на сайті університету. Так, структура ЗВО для всіх учасників освітнього процесу є чіткою і зрозумілою. На ОП підтримка здобувачів освіти під час використання технологій дистанційного навчання є достатньою. Задля забезпечення освітнього процесу в університеті діє Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання (<http://chnpu.edu.ua/university/atuniversity/tsentr-naukovo-metodichnoji-pidtrimki-organizatsiji-distantsijnogo-navchannya>). На сайті Інституту у розділі «Дистанційне навчання» (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/dystancijne-navchannya>) міститься перелік платформ / додатків, які кафедри використовують для проведення дистанційного навчання в умовах карантину: Skype, Viber, Google Classroom, Zoom. Окрім цього, є перелік діючих електронних скриньок викладачів ОП. Студенти знають процедуру звернення до відповідних структурних підрозділів при виникненні ситуацій пов'язаних як з навчанням, так і в разі виникнення питань з особистого характеру. Консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти реалізована в університеті через діяльність Психологічної служби (<http://chnpu.edu.ua/university/departments/psihologichna-sluzhba>). Її працівники ознайомлюють студентів з можливістю отримання інформаційної, соціальної та консультативної допомоги, починаючи з першого курсу. Психологічна служба регулярно проводить в онлайн-форматі серію зустрічей «Поруч з психологом», де учасники освітньо-виховного процесу мають змогу підвищити рівень психологічної культури. Окрім цього, всі бажаючі можуть звернутися до служби через соціальні мережі (оційна сторінка представника органу) і отримати кваліфіковану відповідь на свій запит (<https://cutt.ly/tgrRYNs>; <https://cutt.ly/dgrRAKc>). Освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку й захист здобувачів ОП у ЗВО надає студентський парламент (<http://chnpu.edu.ua/university/atuniversity/studentskij-parlament>) та студентський профком (<http://studprof.in.ua/>) відповідно до «Положення про органи студентського самоврядування» (https://drive.google.com/file/d/oB_8Hc3966v4camFmV2V5YS12N1E/view). Взаємостосунки здобувачів вищої освіти із ЗВО з організаційних та адміністративних питань переважно реалізуються через кураторів академічних груп, членів студентського парламенту, працівників кафедр і деканатів, скриньку і телефон довіри.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Університет створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються на ОП. Дане право на освіту забезпечується п.8 «Правил прийому» (<https://drive.google.com/file/d/1vmvtuqor3OpbXVTpwgixU2lo81bkdvvA/view>), «Положенням про порядок призначення і виплату стипендій студентам, аспірантам і докторантам» (<https://drive.google.com/file/d/1p1Jx-Cmwwl2ee54-2EU9TssfwB9oQeGV/view>), «Положенням про організацію супроводу студентів з інвалідністю» (https://drive.google.com/file/d/1ZxipybgQXSXrG8guCzVnu631Z7nnfi_p/view). На сьогодні прикладів реалізації такого права на ОП не зафіксовано. Позитивною практикою є те, що в університеті функціонує Ресурсний центр з інклюзивної освіти задля поширення принципів інклюзивної освіти в академічному середовищі та створення належних умов для задоволення освітніх потреб студентів з особливими потребами. На офіційному сайті ЗВО вказано контактні дані, на які можна подати звернення щодо інформаційної, організаційної чи консультаційної допомоги (<http://chnpu.edu.ua/component/content/article/9-explore/340-inklyuzivna-osvita?highlight=YTozOntpOjA7czoxODoioYDQtdGBoYPRgNGBoL3QuNC5IjtpOjE7czoxMDoioYbQtdC9oYLRgCl7aToyOzM6Mjk6ItGAoLXRgdGDoYDRgdC9oLjQuSDRhtC1oL3RgtGAIjt9>). Окрім цього, у центральному корпусі ЗВО розташовані пандус та спеціально обладнана вбиральня. Проте матеріально-технічна база в інституті, який розміщений у іншій будівлі, не повністю відповідає особам з особливими освітніми потребами: відсутність пандусів при входах до навчальних корпусів, кімнати для матері та дитини тощо. Окрім цього, експертна група рекомендує унормувати термінологію, прописану у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю», а саме термін «інваліди» замінити поняттям «особи / студенти з інвалідністю» чи «особи / студенти з особливими освітніми потребами».

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

ЗВО регламентує процедури вирішення конфліктних ситуацій такими документами, як «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://drive.google.com/file/d/1UUGS8QF6-PoNoAu6Fd8Q28meVtzH-8Mm/view>), «Положення щодо протидії булінгу» (https://drive.google.com/file/d/1A-G_HYNKDvVa96Hr9Fkje1_MG01sNuI_/view). Вони введені в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260. Студент, або викладач у випадку виникнення конфліктних ситуацій може подати особисте звернення у формі скарги чи заяви на ім'я ректора або залишити його в «скриньці довіри» щодо необхідності її вирішення до комісії з питань врегулювання конфліктних ситуацій. До складу комісії входять проректори, декани, директори, три представники органу студентського самоврядування, очільник студентської профспілки, начальник юридичного відділу, працівник психологічної служби. Комісія з питань врегулювання конфліктних ситуацій ухвалює рішення, на підставі якого керівництво ЗВО вдається до відповідних дій. Серед студентів проводяться опитування, які містять запитання щодо корупції, сексуального домагання, дискримінації прав, виявленню випадків булінгу тощо (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/zvit-seredyvyshhe.pdf>). Відповідно до його результатів, 93% студентів ОП зазначили, що почувають себе комфортно в даному освітньому середовищі і не відчували на собі випадків цькування. Під час онлайн-зустрічей усі стейкхолдери засвідчили відсутність конфліктних ситуацій пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією під час навчання на ОП та поінформованість про необхідну послідовність дій в разі виникнення таких ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення знаходяться на достатньому рівні і цілком сприяють досягненню цілей та програмних результатів навчання; інфраструктура та інформаційні ресурси є у безоплатному доступі для здобувачів вищої освіти та НПП. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я студентів ОП. Наявна психологічна служба, яка створює умови для успішного навчання та допомагає вирішувати моральні й психологічні проблеми студентів. Наявний Ресурсний центр з інклюзивної освіти, який популяризує принципи інклюзивної освіти в академічному середовищі. Заклад підтримує політику врегулювання конфліктних ситуацій (зокрема, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо). Систематична робота адміністрації, ректорату, академічного персоналу, здобувачів вищої освіти над покращенням якості провадження освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкими сторонами є неунормована термінологія у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю»; при вході до навчального корпусу Інституту відсутній пандус, що створює дискомфорт потрапляння особам з особливими освітніми потребами до ЗВО; відсутність у ЗВО локального нормативного документу, який

регулював організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу. Тому експертна група рекомендує покращити фінансування освітнього процесу, який провадиться за ОП; унормувати термінологію, прописану у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю», а саме вживати поняття «особи/ студенти з інвалідністю» чи «особи / студенти з особливими освітніми потребами»; покращити умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами (при вході до навчального корпусу Інституту встановити пандус і спеціально обладнану убиральню та створити кімнату для матері й дитини); створити локальний нормативний документ про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище є комфортним для здобувачів вищої освіти і працівників ЗВО, задовольняє потреби учасників освітнього процесу та свідчить про відповідність даному критерію. Університет підтримує політику врегулювання конфліктних ситуацій (зокрема, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо). Виявлені недоліки не є суттєвими та можуть бути усунуті в короткий час. Адміністрація ЗВО висловила готовність до їх усунення. Загалом, констатуємо відповідність критерію 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регламентується «Положенням про освітню програму та гаранта освітньої програми» (<https://drive.google.com/file/d/1XFUnjuvJkSaBHYpF3U74urxA9VrRrOfa/view>). У положенні чітко визначені кожен з етапів затвердження ОП, цілі та методи моніторингу ОП, підстави та процедури її перегляду, проте потребують конкретизації механізми залучення стейкхолдерів до цих процедур. Окремим розділом положення визначено функції, права та обов'язки гаранта ОП. Експертна група під час зустрічей з фокус-групами встановила, що було дотримано необхідні процедури перегляду ОП, зміни до якої вносилися в 2019 та 2020 рр. Зокрема, ОП обговорювалася на засіданнях кафедр, на яких брали участь представники роботодавців, випускники та студенти. Ініціатором змін був гарант ОП, який обґрунтував необхідність оновлення компетентностей, результатів та змісту ОП у зв'язку з приведенням її до сучасних нормативних вимог, а також появою нових положень ЗВО та низки рекомендаційних документів Національного агентства забезпечення якості вищої освіти впродовж 2019-2020 рр.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Залучення студентів до процедур перегляду ОП відбувається як безпосередньо шляхом проведення відповідних опитувань, так і через органи студентського самоврядування. Ці факти були підтверджені під час зустрічей з різними фокус-групами. Студенти повідомили, що з ними періодично проводяться опитування, які стосуються також і рівня задоволеності якістю ОП та окремих освітніх компонентів. Зокрема, останнє опитування проводилося в онлайн-форматі в січні 2021 р., результати якого розміщено на сайті Інституту (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/anketuvannya-2/>). Участь органів студентського самоврядування в процедурах забезпечення якості регламентується «Положенням про студентське самоврядування» (https://drive.google.com/file/d/1_6vD-eu3KWt8UANiHdxJ8dR1YU5eMy6/view). Позитивною практикою є створення сектору забезпечення якості в структурі студентської ради Інституту. В цілому, експертна група пересвідчилася про налагодження співпраці між структурними підрозділами ЗВО й Інституту з органами студентського самоврядування щодо забезпечення якості вищої освіти.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду ОП носить систематичний характер, а їхні пропозиції враховуються під час внесення змін, зокрема при оновленні в 2020 р. Форми залучення наступні: участь у засіданнях

кафедр при обговоренні ОП, підготовка рецензій на ОП, проведення спільних академічних заходів. Позитивною практикою є включення до складу робочої групи представника роботодавців Ващенко А.В. (директор Чернігівської ЗОШ №13), однак у нормативних документах ЗВО це не передбачено (п. 4.7 «Положення про освітню програму та гаранта освітньої програми»). На думку експертної групи, в нормативних положеннях університету доцільно визначити конкретні процедури участі як роботодавців, так і інших стейкхолдерів, у процесах перегляду ОП, як приклад, створення постійних рад, які систематично будуть залучатися до обговорення пропозицій для ОП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Загальноуніверситетського структурного підрозділу, який би здійснював моніторинг кар'єрного шляху випускників, не створено, однак на рівні Інституту проводяться певні заходи щодо збирання та аналізу інформації від випускників. Це, перш за все, щорічні зустрічі випускників, які проводяться наприкінці березня (<https://drive.google.com/file/d/1i3vfcw-4bdbhmNoCNKh41djsIK1TVBPo>). Під час зустрічі з випускниками встановлено, що останні два роки такі зустрічі проходять в режимі онлайн і супроводжуються обговоренням перспектив розвитку спеціальності. Втім, такі зустрічі не дають повної картини про результати працевлаштування випускників, тож проведення регулярних процедур моніторингу є доцільним з метою розуміння відповідності ОП потребам ринку праці. Також випускники зазначили, що з ними проводяться анкетування, але результати таких анкетувань не оприлюднені.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У «Положенні про освітню програму та гаранта освітньої програми» визначено процедури регулярного моніторингу, який має проводитись не менше одного разу на рік. Він здійснюється шляхом періодичного опитування здобувачів вищої освіти, викладачів, роботодавців та інших зацікавлених сторін, аналізу результатів опитування із формуванням висновків і пропозицій щодо необхідності внесення змін або перегляду освітньої програми. Виходячи з даних, наведених у відомостях про самооцінювання, а також результатів зустрічей з фокус-групами, експертна група встановила, що такий моніторинг сприяв вдосконаленню ОП в 2020 р. та виправленню певних недоліків, зокрема оновленню переліку компетентностей та ПРН, відмові від блокової системи вибору дисциплін, збільшенню обсягів педагогічної практики та педагогічної складової змісту ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час перегляду ОП в 2020 р. робочою групою бралися до уваги результати акредитацій інших ОП, які проводились у 2019 р., зокрема зі спеціальностей 033 «Філософія» та 011 «Освітні, педагогічні науки». Крім того, рекомендації акредитаційної експертизи ОП «Середня освіта (Історія)» другого (магістерського) рівня, а також акредитацій інших ОП магістерського рівня, які проводилися восени 2020 р., також враховані під час провадження освітньої діяльності. Серед таких результатів: утворення в грудні 2020 р. на базі Інституту навчально-методичної комісії (https://drive.google.com/drive/u/o/folders/1dCRm_qNZwo3eVa28OVlnmGMW7MuODQxy), формування каталогу вибіркових дисциплін, проведення опитувань студентів в електронному форматі.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Аналіз відомостей про самооцінювання та результати зустрічей з фокус-групами дозволяють експертній групі вважати, що в ЗВО поступово впроваджується культура якості. Про це свідчить ухвалення «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAOU6-NOWVmcY1T8rVX/view>), утворення відділу внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗВО (<http://chnpu.edu.ua/university/about/zabezpechennya-yakosti-osviti>), створення навчально-методичної комісії в Інституті, залучення до системи внутрішнього забезпечення якості органів студентського самоврядування та інших стейкхолдерів. Утім, у «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» варто більш чітко сформулювати політику якості ЗВО, визначити структурні рівні системи внутрішнього забезпечення якості, а також функції, завдання й повноваження кожного з рівнів. Також потребують конкретизації різні процедури забезпечення якості відповідно до Закону України «Про вищу освіту». Варто зазначити, що відповідні структурні підрозділи розпочали свою діяльність нещодавно, тому оцінити ефективність їх діяльності в контексті реалізації процедур забезпечення якості поки що неможливо.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

До сильних сторін слід віднести: врегулювання процедур розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм в нормативних положеннях; удосконалення ОП у 2020 р., яке відбувалося з урахуванням пропозицій стейкхолдерів; створення відділу забезпечення якості вищої освіти в ЗВО та навчально-методичної комісії в Інституті, залучення органів студентського самоврядування до системи внутрішнього забезпечення якості. Позитивною практикою є включення представника роботодавців до складу робочої групи ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкими сторонами є недостатня урегульованість процедур забезпечення якості в нормативних документах ЗВО та відсутність ефективної системи моніторингу кар'єрного шляху випускників на рівні ЗВО. Експертна група рекомендує: більш системно залучати стейкхолдерів до процедур моніторингу та перегляду ОП, зокрема шляхом утворення постійних рад для окремих спеціальностей; використовувати ефективні механізми моніторингу кар'єрного шляху випускників; конкретизувати політику якості ЗВО та процедури забезпечення якості в нормативних положеннях.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗВО сприяє удосконаленню якості ОП, однак процедури моніторингу й перегляду ОП та відстеження кар'єрного шляху випускників мають проводитись більш системно. Потребує удосконалення також нормативні положення ЗВО щодо процедур забезпечення якості вищої освіти. Саме тому експертна група оцінила Критерій 8 за рівнем В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На сайті ЗВО (<http://chnpu.edu.ua/>) сформовано блок публічної інформації, в якому знаходяться установчі документи (<http://chnpu.edu.ua/university/about/public-info>) та положення, що регулюють освітній процес: «Про організацію освітнього процесу»; «Про опитування студентів»; «Щодо протидії булінгу»; «Про врегулювання конфліктних ситуацій»; «Про психологічну службу»; «Про інформаційний супровід офіційного веб-сайту»; «Про Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання» (<http://chnpu.edu.ua/university/about/public-info>). Разом з тим, частина вище наведених положень, які розміщені на офіційному сайті ЗВО, не є затверджені належним чином. На запит експертної групи було надано накази «Про введення в дію рішень вченої ради університету», якими ці Положення затверджено та введено в дію. Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регулюються «Статутом Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (https://drive.google.com/file/d/1oA5aM7ijvQqUCXCH8ighNqykWQY_v97W/view), «Правилами внутрішнього розпорядку» (https://drive.google.com/file/d/155HTMY27KH_YsoQVxbZi4Lk-ux6ol2_e/view). Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу дотримуються, скарг під час спілкування з фокус-групам не надходило. Навпаки, під час зустрічей академічна спільнота, роботодавці та здобувачі вищої освіти підтвердили свою обізнаність про вільний доступ до необхідної інформації, отримано схвалення щодо її своєчасного висвітлення.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ОП була затверджена Вченою радою ЗВО 31 серпня 2020 р. (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/op-014-serednya-osvita-istoriya-final.pdf>). Попри це, забезпечено відкритий доступ до веб-сторінки на сайті ЗВО, де оприлюднено інформацію про проект освітньої програми (<https://inst->

hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/proyekt-osvitnoyi-programy-014.pdf). Для надання зауважень та коментарів розміщено електронну адресу закладу освіти (kedam@meta.ua). Під час зустрічей зі здобувачами, які вступили на навчання в поточному році, експертна група встановила, щодо затвердження Вченою радою проєкт ОП знаходився у вільному доступі і всі охочі могли з ним ознайомитися та внести свої пропозиції. Проте слабкою стороною є те, що під даним проєктом ОП відсутня у відкритому доступі інформація із пропозиціями стейкхолдерів щодо її покращення.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті Інституту оприлюднено опис та зміст ОП, а також силабуси усіх освітніх компонентів, включених до неї (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/robochi-navchalni-programy/>). Адреса сторінки про оприлюднення проєкту освітньої програми містить рецензії та відгуки стейкхолдерів (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/osvitni-programy/>). Експертами зроблено висновок, що інформація на сайті вичерпна та достовірна, обсяг і зміст оприлюдненої інформації є достатнім для інформування. Під час онлайн-зустрічей із стейкхолдерами не виявлено протиріч за публічно наданою інформацією.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

ЗВО має повний перелік документів, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, а також достатню інформацію про ОП. Внутрішні нормативно-правові акти, які розміщені на офіційному сайті, є чіткими, зрозумілими та доступними. Експертна група відзначає публічність і доступність обговорення проєкту освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкою стороною є те, що під даним проєктом ОП відсутня у відкритому доступі інформація із пропозиціями стейкхолдерів щодо її покращення. Експертна група рекомендує після громадського обговорення оприлюднювати на сайті університету інформацію щодо пропозицій стейкхолдерів і розміщувати її під проєктом ОП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

У нормативних положеннях чітко прописані та зрозумілі правила стосовно прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу. У вільному доступі знаходяться всі можливі нормативні документи, що регламентують діяльність ЗВО. Зазначений недолік щодо відсутності у відкритому доступі інформації із пропозиціями стейкхолдерів щодо покращення ОП не є суттєвим.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Гарант ОП та керівництво Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка створили всі необхідні умови для роботи експертної групи, надали затребувані документи та підтверджуючі матеріали, організували зустрічі відповідно до програми роботи експертної групи в дистанційному режимі. Експерти отримали достатні підстави вважати, що освітній процес є не удаваним і здійснюється в реальних умовах. Під час онлайн-зустрічей з фокус-групами, опрацювання додаткової інформації та аналізу веб-сайту університету відомості, які отримала експертна група, підтверджували фактичну відповідність критеріям.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Дроздов Віктор Володимирович

Члени експертної групи

Мельник Роман Петрович

Ткачук Дмитро Геннадійович